

INSTRUMENTA HISTORIAE

НАДЕ ПРОЕВА

ТРИПТИХ
ЗА
МАКЕДОНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ

ПРИРАЧНИЦИ
ЗА ИСТОРИЈА

INSTRUMENTA
HISTORIAE

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

BIBLIOTHECA INSTRUMENTA HISTORIAE

MONOGRAPHIAE

NO 2

УРЕДНИК

НИКОЛА МИНОВ

© All rights Reserved

Сите права се заштитени. За користење на книгава во целина или делови од неа во печатот и јавните гласила потребна е дозвола од авторот.

НАДЕ ПРОЕВА

ТРИПТИХ ЗА МАКЕДОНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ

ОГЛЕДИ ЗА МАКЕДОНСКОТО САМОСОЗНАНИЕ
ОД СРЕДНИОТ ДО НОВИОТ ВЕК

СКОПЈЕ, 2018

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

323.1(=163.3)
94(497.7)"8/20"

ПРОЕВА, Наде

Триптих за македонскиот идентитетот : огледи за македонско
самосознание од средниот до новиот век / Наде Проева. - Скопје : Н.
Проева, 2018. - [209] стр. : илустр. ; 25 см. - (Instrumenta historiae)

На напор. насл. стр.: Triptych on the macedonian identity : views on the
Macedonian self-awareness from the middle to the modern age / Nade
Proeva. - Фусноти кон текстот. - Summary ; Résumé. - Регистар

ISBN 978-608-245-363-7

1. Насп. ств. насл.

а) Македонци - Национален идентитет б) Македонија - Историја - 9-
21 в.

COBISS.MK-ID 109238026

BIBLIOTHECA INSTRUMENTA HISTORIAE

MONOGRAPHIAE

NO 2

NADE PROEVA

TRIPTYCH ON THE MACEDONIAN IDENTITY

VIEWS ON THE MACEDONIAN SELF-AWARENESS
FROM THE MIDDLE TO THE MODERN AGE

SKOPJE, 2018

Библиотека:

Прирачници за историја
Instrumenta historiae
Εγχειρίδια Ιστορίας

Уредник:

Никола Минов

За издавачот:

Наде Проева

Лектура на англиски јазик:

Ed Godsell

Лектура на француски јазик:

Pierre Juhel

Компјутерска и ликовна подготовка:

Никола Минов
Наде Проева

Дизајн на корица:

Христо Меловски

Печати:

ИЛИНО ИНТ, Скопје

Тираж:

300

ВОВЕДЕН ЗБОР

Пред две децении, се роди идеја за започнување на посебни изданија на списанието *Историја*, првенствено со цел да се објавуваат дела за теорија и методологија на историската наука, литература каква што недостига кај нас. Тогашниот, сега покоен, уредник на списанието, проф. д-р Христо Меловски, беше кум на едицијата со троен наслов: *Прирачници за историја/Instrumenta historiae/ Εγχειρίδια Ιστορίας*. И за помалку од две години излезе првата книга, превод на делото *Расправања со Клио*, од академик Андреј Митровиќ. За жал, поради неговото ненадејно заминување од овој свет, новозапочнатата едиција згасна.

Подготвувајќи ја оваа книга во која се расправа за горливи прашања од историјата на македонскиот народ, какви што се идентитетот и јазикот, а кои во ова зовриено време намерно се замаглуваат, од идеолошко–политички причини, во прв ред од соседите, помисливме дека е добро оваа книга да ја објавиме под логото на оваа едиција. Имено книгата претставува своевиден прирачник за македонскиот идентитет низ историјата, почнувајќи од средниот век до денес. На овој начин ќе ја оживееме оваа едиција, а истовремено ќе му одадеме должна почит на нејзиниот идеен творец со надеж дека новиот, млад уредник, ќе има доволно жар и енергија да ја одржи во живот.

Скопје, декември 2018

Наде Проева

ПРЕДГОВОР

Идејата за книга на тема за македонскиот идентитет е стара речиси една деценија и ми беше сугерирана од моите колеги по објавувањето на статијата за националните митови на Балканот, направени врз античка историска подлога, што произлезе од моето предавање одржано на Филозофскиот факултет во Љубљана во 2009 г. Но, со оглед на моите професионални обврски, книгата мораше да почека, зашто, како што се вели, на сè треба да му дојде вистинското време. И времето дојде – тоа време беше бурната 2018 г. А пак насловот и содржината на книгата, се искристализираа есента, по неуспешниот референдум (недоволен број гласови за референдумското прашање „три во едно“) и игнорирањето на резултатите од страна на власта, која цело време се колнеше дека ќе ја почитува волјата на народот. Мотивот особено се зголеми по жестокиот притисок и отворените уцени и закани од евроатланските структури за менување на името на Р. Македонија, како и по зачестените напади врз македонската самобитност во прв ред од страна на соседите.

По распаѓањето на социјалистичкиот систем во Источна Европа и разгорувањето на националистичките страсти, започна процес за преиспитување и повторно пишување на историјата, првенствено од страна на псевдо историчари, а се вклучија дури и професионални историчари и археолози. Со цел да се „оправда“ крвавиот расплет на заедничката држава (СФРЈ), во напливот на национал-шовинизам и отфрлањето на комунистичката идеологија, што по дефиниција е космополитска и атеистичка, на политичката сцена се вратија националните, поточно национал-шовинистичките идеологии. Како и секогаш во кризни периоди, поради немање друга идеологија, се врати и видливо се засили вербата во религијата, а се случи и испреплетување на политичката и црковната власт, та дури дојде и до мешање на Црквата во политиката, иако сите постсоцијалистички држави го задржаа секуларниот карактер. И кога во една средина ќе се појават или ќе зачестат псевдо научни теории, се поставува прашање дали тие треба да се побиваат или пак едноставно да се игнорираат. Мислењето на научниците е дека сензационалистичките теории (откривање нови писма или „читање“ на веќе дешифрирани, откривање на „вистинското“ потекло на народите и сл.), не заслужуваат време и труд, зашто освен што се внесува забуна кај пошироката јавност и

што го одвлекуваат вниманието на јавноста од научниот колосек, во никој случај не можат да ја загрозат науката. Но кога псевдо научни теории се објавуваат под логото на највисоките научни установи во една земја и од истражувачи етаблирани во нивните области, тогаш и најголемите скептици се замислуваат и почнуваат да се сомневаат во општо прифатените, проверени и докажани научни достигнувања, и затоа е потребно работите да се разјаснат. Во прв ред треба да се објаснат современите национални митови што се користат за докажување на староста на народите и на правото врз заземените територии, како и злоупотребата на археологијата и историјата за постигнување на национално-политички цели. А тоа се прави со манипулација на историските факти и на материјалната култура од страна на поединци, кои за жал се ставаат во служба на политиката и на политичарите. Повторно се отвораат одамна затворени прашања во науката, како што е прашањето за македонскиот јазик, впишан во регистарот на ОН од 1977 г, за коешто до вчера верувавме дека е затворено. И наместо дискусии за научни теми меѓу научници и на научни конференции, бурни дискусии се водат во медиумите, најчесто од самопрогласени експерти и аналитичари. Државно-политички комисии под надзор на Министерствата за надворешни работи и во соработка со надлежните државни власти на државите со кои се потпишани капитулански и асиметрични договори, особено со нашиот Јужен Сосед, ќе вршат ревизија на учебници и наставни материјали (член 8, став 5 од Преспанската спогодба). Ништо подобро не можеше да смисли ниту Орвел!!! Во едно не така дамнешно време, во една не толку далечна земја, партиски комисии, за кои мислевме дека по крајот на Студената војна се минато, кажуваа што е добро и што е правилно во културата, согласно со една партиска доктрина наречена ждановистичка.

Во ова време, кога македонскиот народ е тешко ранет, неговата претпоставена слабост, како и немарноста на нашите политичари, перфидно и сурово се користат од соседите за безмилосни напади и игнорирање на македонската историја, култура, јазик. Особено се користи секоја, дури и најмала немарност на историчарите и археолозите, лингвистите, кои треба да бидат на првата линија на браникот. За жал, такви примери за наметнување на туѓи видувања и толкувања има многу, при што овде ќе споменам само два. Едниот беше изложбата на фотографии за балканското културно наследство, закажана за 9 февруари 2016 – во МАНУ, при што бугарската Амбасада и

нивниот Информативен центар во Скопје, испратија покани на бугарски и на англиски јазик до МАНУ, за да ги проследи до луѓето од нејзиниот список за покани. Ова перфидно игнорирање на македонскиот јазик (во нашата земја, среде главниот град, Бугарите нè канат на бугарски јазик!) воопшто не им пречеше на одговорните во МАНУ, иако во вакви случаи дипломатските правила се кристално јасни, а тоа е задолжителното користење на јазикот на домаќинот, често и на прво место, при што паралелно се користи и јазикот на земјата што кани, или некој светски јазик. По реакцијата во јавноста и до одговорните во МАНУ, од неколкумина поканети, МАНУ прати нови покани на македонски јазик. Притоа на панота со фотографии на споменици од Македонија беше прелепен делот од легендите (*former Yugoslav*) со кои беше означена нашата земја, со референцата што беше воспоставена само за употреба во Обединетите нации. А сè ми се чини дека Бугарија беше прва земја која што ја призна Р. Македонија и тоа со уставното име!?! Другиот пример, еден од последните во низата, е каталогот на англиски јазик “100 years of Trebenishte”, 2018, каде што е објавен детал од карта на Македонија на бугарски, наместо на македонски јазик, а македонските уредници на каталогот не побараа да биде сменета, иако на време им беше укажано, зашто како што ми напиша еден словенечки колега: „*nikako da naučimo kolege da poštuju makedonski, jednostavno ne shvaćaju, da se tako gubi identitet.*“ Жалосно и срамно е што тоа ни го кажуваат други.

Да се пишува на тема за негирање на сопствениот идентитет и тоа од соседите, со некои од нив само до неодамна делевме иста судбина, многу е тешко, а во овој миг дури и болно. Исто така не е лесно да се пишува за современите и незавршени процеси, дотолку повеќе што документите се недостапни, освен кога ќе се најде некојси факман кој ќе ги пробие тајните државни и дипломатски документи, каков што беше случајот на Сноуден, кој направи русвај во пријателството меѓу западните сојузници и САД. Веројатно тоа е една од причините (освен конформизмот, самоцензурата, кариеризмот итн.) зошто идентитетските прашања се запоставени од историчарите, особено темата за името – главно третирана на дневна основа од политиколози, како и од аналитичари и експерти (најчесто самопрогасени), кои не се секогаш објективни и имуни од политиканство. Но, иако многу документи се недостапни за изучување, сепак е можно, дури е и потребно, да се даде приказ на процесот за менување на името. Имено, со потпишувањето на Преспанската спогодба, заврши прва-

та, присилна, фаза од процесот за насилничко менување на името на нашата држава, кога меѓународното право отстапи пред интересите на белосветските силници кои ни се закануваа со пораки од типот „*ќе ве биде или не*“, предочувајќи ни ја судбината на Северна Кореја, и тоа од претставник на лулката на современата европска демократија (Франција). Третокласни политичари од самобендисаните европски демократии не исмејуваа, праќајќи ни пораки со мачки на нивните фејсбуци. А потписникот на Преспанската спогодба (грчкиот министер за надворешни работи) ни објаснуваше дека девојката кога се мажи добива ново име, изедначувајќи ни ја државата со невеста! Нашите народни претставници во извршната власт со години тивко ги трпат ваквите навреди и послушно ги исполнуваат нивните барања и желби за преуредување и преименување на нашата држава, небаре се новогодишни и роденденски желби, а не идентитетски и егзистенцијални прашања.

На крај сакам да им се зблагодарам на колегите Стојко Стојков, Никола Минов и Годор Чепреганов за консултациите за прашања што не спаѓаат во доменот на мојата потесна специјалност, како и за помошта и поддршката, на Влатко Чачоровски (фотографии) и Гоце Дуртаноски (документи). Благодарност и до спонзорите кои го овозможува печатењето на книгава, но сакаа да останат анонимни.

Скопје, декември 2018

Наде Проева

SUMMARY

THE POLYVALENT MEANING OF THE TERM BULGARI (BULGARIANS) AND ITS DERIVATIONS BULGARINI/ BULGAREIS (BULGARINIANS / BULGAREIANS)

Bulgarian historians claim that the Macedonians are Bulgarians. This is because Macedonia in the second half of the 9th century was absorbed by a Bulgarian state and therefore in the medieval sources, the population of Macedonia is referred to as Bulgarian. At the end of 10th century tsar Samuel created a state (976–1018) with its political center in Macedonia, i.e. in Prespa and Ohrid, and not in Bulgaria, which was also part of his state. Therefore, Samuel appropriated the title of the Bulgarian emperor, in order to legitimize his authority. With this name, derived from the political name of Samuel's state, the ethnic (national) name of the Macedonian population was suppressed, having been replaced by the state-legal name which is Bulgarians. Also, when in 925, Bulgarian Prince Simeon was proclaimed Emperor, on the seals bearing his name, he has the title *Basileus of the Romans*, which does not mean that the Bulgarians are Romei or Greeks, as the term Romei (Ῥωμαῖος / Rhōmaïos is incorrectly interpreted. Konstantin Bodin, Montenegrin Prince from Duklja, in 1072 accepted that the Macedonian rebels declared him as Bulgarian Tsar and to rename him as Peter. Stefan Uroš IV Dušan (1331-1355), Serbian tsar, in a famous Code (Dušan's Code), promulgated in Skopje (May 21, 1349), is named the Tsar of Serbs, Macedonians etc. These examples do not prove that the Dukljanians are Bulgarians, nor that Dušan and the Serbs are Macedonians. Such a practice of appropriating the previous state tradition was common during medieval and early modern times. Considered the successor of the Western Roman Empire, the German state of the 10th century was called the Holy Roman Empire and its Germanic rulers such as Othon I and the others, were named as The Holy Roman Emperor. Also, the rulers of the Habsburg dynasty bore the titles of the Holy Roman Emperor, and the state was named the Holy Roman Empire, but that does not mean that they were Romans. The best-known example from the eastern part of ancient Roman Empire is that of the Eastern Roman Empire (395-1453), called by the historians Byzantine Empire. Namely, the whole population of this state was called *Romaioi*. Furthermore, this name

was in use, until the end of the Ottoman rule over the Balkans, including for the Greeks. In the 18th century, the south Slavic peoples of the territory of the prefecture Illyricum were named as Illyrians, and their movement for national liberation was called the Illyrian movement. This manner of naming was used until the creation of the modern national state. This is because in the Middle Ages and up to the modern era, there was no nation as a category, as we understand it today. It should be stressed that the notion of state is not the same as the nation. The nation creates its own state and that state defends and allows the future development of the nation. The long-standing struggle of the Macedonian people for the creation of their own state shows their national consciousness, but due to well-known historical circumstances, the Macedonians were the last of the Balkan people to have created their own state (unfortunately only in a part of their ethnic territory), which shows only that the Macedonian state is young, but not the nation, as some claim.

In the written sources, Samuel is named as Tsar of the Bulgarinians, while Peter and Simeon are always named as Bulgarian emperors. The anonymous priest of Duklja (Dioclea), pope Dukljanin (presbyter Diocleates) in his annals *Regnum Slavorum* written on the basis of the older Slavic compositions from the 11th and 12th centuries, uses two terms: *Bulgari, orum* (Bulgarians) and *Bulgarini* - Bulgarinians, writing that Samuel was a king on the Bulgarinians. In the life of Saint Naoum, we find two terms: Βούλγαροι (Bulgarians) and Βούλγαρεις (Bulgareians), the last one is used for the population in Macedonia showing the difference between the two terms.

In some sources, like the old French poem for Roland, from the late 11th/early 12th century, except the Bulgarians, the people of Samuel (*Le gent Samuel*), are mentioned separately from the Bulgarians (*Bugre*). Even Theophilactus, a Greek native from the island of Evia, the Archbishop of Ohrid Archbishopric called himself Bulgarian, as a citizen of the Bulgarian state. In the life of a Georgian monk Saint Gregory Hagiorites, an hegoumenos of the monastery of Ivriion on the Sacred mountain, dating from the first half of the 11th century (preserved in the Georgian and Latin versions), it is written that in a village (Libyzasda) located at St. Athos, lived the Bulgarians who were called Slavs "*Bulgari who Sclavi apellantur*". It is obvious that one denomination is legalistic mark (from the state) and the other is their ethnic name. The same syntagma „...τὸ τῶν Σθλοβέων γένος εἶτ οὖν Βουλγάρων“ is found in the extensive version of the Life of St. Clement of Ohrid.

The second reason for the long-term use of the name Bulgarians for the Macedonians is the affiliation to the church. Namely, in the Ottoman Empire the religions were recognized and not the nations, and according to this, the inhabitants were named as Bulgarian, Greeks, etc. Macedonians have most often chosen the Bulgarian church, which is understandable, given that the Greek language was incomprehensible to them. It should be stressed that in old Byzantine chronicles Macedonia was called *Sklavinia* or *Sklavicia*.

145

Bulgarian historians claim that the language of the Slavic teachers, Brothers Ss. Cyril and Methodius from Solun (today Thessaloniki), who created a new writing (Slavic alphabet) for the preaching of the Christianity among the Slavic peoples, is Bulgarian. But in the written sources, this language is recorded as Slavic language, not as Bulgarian, as the Bulgarian historians claimed, and like to say.

RESUMÉ

LES MACEDONIENS ET LEUR IDENTITE PENDANT LA PREMIERE GUERRE MONDIALE

146

La participation des soldats macédoniens dans la Première Guerre Mondiale et la perception de leur identité est le sujet de cet article. Il fera fond sur les documents originaux, en premier lieu sur les cartes postales de soldats, publiées récemment, ainsi que sur les informations livrées par les correspondants du front, des rapports de journalistes étrangers et des témoignages de participants à aux opérations militaires. On analysera les causes de la question macédonienne et la dénégation de l'identité nationale des Macédoniens laquelle, avec plus ou moins de persistance, est niée depuis début du XXe siècle. La question de savoir pourquoi, en Macédoine pourtant indépendante, on évite d'utiliser son nom, après un demi-siècle d'existence de l'état macédonien moderne, ne peut que conduire à s'interroger.

Il faut rappeler que les noms de Macédoine et de Macédoniens se trouvent dans plusieurs documents anciens, y compris des documents officiels. Il suffit de mentionner le décret de l'impératrice russe Yelisaveta Petrovna (1709–1762) édité le 24 décembre 1752 par lequel elle permettait aux chrétiens macédoniens, bulgares, valaques et autres de s'installer en Russie. Certains de ces immigrants furent organisés en unités militaires dont une fût nommée le régiment macédonien. Il avait pour symboles blason et emblème macédoniens. Les noms que l'on donna aux villages de ces émigrés de Macédoine étaient les même que ceux de leur patrie. Mais dès le début du XXe siècle on commença à interdire l'utilisation du nom de Macédoine (décret de Sultan Abd-ul-Hamid, du 7 avril 1903) afin d'empêcher toute velléité de création d'un nouvel État dans les Balkans. Ainsi, la Macédoine n'est pas nommée dans les accords secrets conclus par les états balkaniques (Grèce et Serbie, Serbie et Bulgarie) sur le partage du territoire de trois vilayets de la cinquième province ottomane, qui correspondait à la Macédoine. Et encore moins, bien évidemment par ces mêmes États qui après les guerres balkaniques se partagèrent son territoire.

Les spécialistes de l'histoire des Balkans connaissent bien les raisons du comportement irrationnel de la Grèce concernant le nom de la R. de Macédoine. Il est plus difficile de comprendre le soutien qu'elle reçoit

de la part des hommes politiques de l'Union Européenne et des États-Unis, qui « n'osent » pas prononcer le nom de Macédoine lors de leurs visites officielles du pays et pendant les cérémonies. Cela paraît surtout incohérent pour les pays qui ont reconnu la Macédoine sous son nom constitutionnel. Pourquoi donc évite-t-on le nom du pays hôte?

Il n'est pas difficile de répondre à cette question car il est plus qu'évident que les raisons sont toutes politiques ; et elles contaminent aussi le domaine scientifique. Les choses sont malheureusement liées. La politique favorise la science qui est toujours peu ou prou à son service. Un exemple classique du mélange, pour ne pas dire, donc, de la contamination de la science par la politique, ce qui donne toujours des résultats contestables, est l'exposition organisée par l'Ambassade de France, dont le vernissage a eu lieu le 25 avril 2015 à la Galerie *Osten*, à Skopje (j'étais informée que le responsable en était l'attaché militaire de l'Ambassade de France à Skopje). Elle fut intitulée *Exposition sur le Front d'Orient*. Le titre en macédonien fût "*Фронтом во Република Македонија*" (traduit en français "Le front de la République de Macédoine") ce qui donne l'impression qu'il s'agissait de deux expositions différentes. La brochure (sans indication d'auteurs) distribuée à cette occasion fut bien révélatrice. Intitulée *Centenaire de la Première Guerre Mondiale FRONT D'ORIENT* (v. également l'édition électronique Brochure – Front – d'Orient), elle fût publiée par l'Ambassade de France en macédonien et en albanais sous un titre différent que celui de l'édition française : *100 години Прва светска војна, Фронтом и местата на сеќавање во Република Македонија* (traduit en français *Centenaire de la Première Guerre Mondiale, Le front et les lieux de mémoire en République de Macédoine*).

Je laisse de côté diverses erreurs dans la brochure. Arrêtons-nous sur la question du nom du pays dans laquelle exposition est présentée, nom que l'on l'évite systématiquement d'employer, ainsi que sur l'utilisation d'une toponymie dépassée et aujourd'hui hors d'usage. Indiquons que sur les panneaux la toponymie était donnée seulement dans la version turque, sans équivalent en macédonien. Le macédonien est nécessaire, d'autant plus que les jeunes générations macédoniennes ne connaissent pas les noms anciens "Monastir", "Üsküp" etc. ainsi que pour les citoyens français qui ne les trouveront pas sur les cartes routières quand ils voudront visiter les tombeaux de leurs compatriotes tombés lors de la Grande Guerre et enterrés sur le sol de la République de Macédoine. Le cas le plus choquant est celui du nom du front en Macédoine. Comme on le sait bien, le nom *Le front de Macédoine* (*front macédonien*), ou bien *front de*

Salonique, pour lequel, en français on utilise aussi la dénomination *Le Front d'Orient*, est traduit en macédonien, à tort, comme front oriental. Car « Orient » est une domination géographique pour les pays d'Asie Mineure, c'est-à-dire le Proche Orient, qui n'est pas en usage dans la langue macédonienne, sauf pour la période antique. C'est pour cette raison que dans l'historiographie macédonienne et balkanique on utilise l'expression de *Front du sud*, comme on le relève à la p. 4 de la brochure. Pour éviter de telles confusions il était nécessaire, pour ne pas dire obligatoire, d'utiliser l'expression commune de l'époque. On la trouve facilement sur les cartes dressées lors de la Grande Guerre. Une de ces cartes était pourtant présente dans l'exposition même. Elle était intitulée *Le front de Macédoine le 16 décembre 1916*. Dans la traduction en macédonien, non seulement le nom de *Macédoine* était omis, mais le titre était fantaisiste : "штабна карта - Фронтот на 16 декември" ce qui en français signifie « carte d'état-major – le front au 16 décembre 1916 ». Ces approximations ne font pas honneur à un pays possédant une longue tradition muséologique, dont celle du Musée du Louvre, l'un des plus anciens Musées européens, un des symboles de la France. Et ainsi ici même, lors de l'exposition du Louvre de 2011 sur le royaume antique de Macédoine, pour des raisons évidemment diplomatiques – encore une fois – la partie du royaume qui se trouve sur le territoire de l'actuelle République de Macédoine était figuré comme une *terra incognita*.

La plus grave négligence dans l'exposition à Skopje se trouve dans la dénomination de la population prédominante de la République Macédoine. Sur le troisième panneau à gauche de l'entrée, il était écrit que "d'autres habitants" participaient aux conflits en précisant que c'étaient des "comitadjis, membres d'ORIM et les mercenaires albanais." Les mercenaires ont une nationalité, mais les *comitadjis*, membres de l'organisation révolutionnaire créé pour la libération de la Macédoine, n'en ont pas! Le silence total sur les victimes de la population locale, comme on les appelle sur le deuxième panneau à gauche de l'entrée de l'exposition, se laissa voir non seulement ici, mais encore lors de toutes les commémorations de la Première Guerre Mondiale en Macédoine. La même remarque vaut pour les commémorations relatives au centenaire des guerres balkaniques. On justifie cela par le fait qu'il n'y avait pas d'armée macédonienne. Ce dernier point est un fait, mais ce n'est pas pour autant qu'il n'y avait pas de soldats macédoniens, qui, on le sait très bien, étaient mobilisés et combattaient dans les armées des pays voisins pour lesquels la Macédoine était une proie désirée. La preuve en est, par exemple, la pierre tombale de

Petko Liskovski, mobilisé successivement dans trois armées différentes. Dans l'armée bulgare il y avait plusieurs unités militaires d'habitants de Macédoine; une division qui combattait sur le front macédonien fut même nommée XIème division macédonienne. À en croire les sources bulgares, il y a eu 133. 887 soldats provenant de l'ensemble de la Macédoine, dont 122.000 du territoire actuel de la République Macédoine, mobilisés par les autorités bulgares en étroite collaboration avec les Allemands et les Autrichiens. Jusqu'à la fin de la guerre les Serbes, quant à eux, avaient mobilisé 65.048 hommes dans la partie de Macédoine qui leur appartenait, les Grecs, environ 20.000.

Les historiens et les politiciens des pays qui ont participé aux guerres balkaniques ont la même attitude. Ils passent sous silence non seulement la participation des soldats macédoniens à ces guerres, mais encore présentent-ils ces guerres comme des guerres de libération du joug ottoman – c'était le cas des Serbes lors de la commémoration du centenaire de la bataille de Kumanovo en octobre 2012, sur le territoire de la Macédoine indépendante. Mais, en réalité, ce joug a été remplacé par d'autres car les trois vilayets ottomans de Macédoine (celui de Salonique, de Bitola/Monastir et de Skopje/Uskup - Kosovo) ont été partagé entre la Grèce, la Serbie, la Bulgarie, et pour une petite partie l'Albanie. Et la nationalité des Macédoniens ne fut pas reconnue. Malgré cela, en République de Macédoine les cimetières des soldats des pays participants à ces guerres sont bien entretenus et leurs ressortissants peuvent librement commémorer leurs victimes. Par contre l'église serbe interdit aux Macédoniens de commémorer le 2 août 1944 – date de la promulgation de l'État macédonien dans le monastère de St. Prohor Pčinški.

Les historiens des pays voisins essayent de justifier le silence sur la participation des soldats macédoniens dans les guerres balkaniques et la Première Guerre Mondiale en prétendant qu'à cette époque la population slave de Macédoine n'avait pas de conscience nationale : mais ceci est totalement contredit par les témoignages de l'époque (lettres et cartes postales de soldats en premier lieu). Il faut aussi souligner que les dénominations de « Grec » ou de « Bulgare », jusqu'aux guerres balkaniques, n'avait pas un contenu national mais religieux, ou social (Grec – chrétien, Bulgare – paysan, agriculteur). Les recensements de la population ne sont du tout fiables, car dans l'Empire ottoman, ils se faisaient selon l'appartenance à l'église, et, surtout, la contrainte y jouait un grand rôle, ainsi que les menaces. Des exemples parlants sont donnés par ces villageois qui, en 1905

se déclarèrent comme Turcs pour éviter les massacres des bandes serbes ou bulgares (témoignage de consul russe à Bitola).

150

Passer sous silence les soldats et les victimes macédoniennes dans l'historiographie d'aujourd'hui est un avatar de l'historiographie nationaliste des voisins de la Macédoine. Si cela est un prétexte pour nier son nom, il s'agit là, en réalité, des conséquences de la résolution de «la question macédonienne» qui ne satisfait, ni ne satisfait, personne. L'attitude des grandes puissances qui continuent d'appliquer de nos jours la politique de la fin du XIXe et du début du XXe siècle, après plus d'un demi-siècle d'existence de l'état macédonien moderne pourtant, est toute contraire aux principes des droits internationaux que l'Union européenne prétend respecter et faire respecter.

SUMMARY

DENIAL OF MACEDONIAN IDENTITY AND MODERN NATIONAL MYTHS IN EUROPE

151

History and archaeology are especially 'popular' among politicians, because these disciplines are particularly suitable for attaining certain political and national objectives. However, these objectives have nothing in common with scholarly science. The aim of history is not to support and justify, let alone to serve political purposes, but to study the past in an objective manner. The most blatant example of historical manipulation has been made in modern Germany. Namely the German national socialists had used and abused the theory of the German linguist and archaeologist G. Kosina who equated the material culture of a certain territory with the modern nation situated on that territory. They propagated the belief of the superiority of the German race, allegedly the oldest Indo-Europeans, which was supposed to promote and impose their culture throughout the world. National communism, which took place in Albania during the reign of Enver Hodza, is the most obvious example of such misuse of history and archaeology in the Balkans.

Historical myths are used to glorify emerging nations and states. The most typical example for this misuse, is the ideology of the modern Greek state that has appropriated and taken advantage of the oldest historical myths while, at the same time, negates all the subsequent migrations on its territory, regardless of how well-known or how well documented, they may have been: the Slav migration and the gradual infiltration of Albanian nomads who since the 14/15th centuries had been descending southward with their livestock herds across Epirus and Thessaly all the way to the Peloponnese. That ideology helped creating the Modern Greek nation and a political state on a territory much larger than the ethnic territory of ancient Greece. This is clearly evident from documents, issued by the Greek state in which the territories of Macedonia and Thrace, annexed in 1913, were named "*New Lands*." When it comes to Macedonia, this inclusion is done by placing the history of ancient Macedonia within the history of ancient Greece, even though, the Hellenes lived in a polis-type state since the 8th century and despised the monarchic regulation of the state of ancient Macedonians, considering it highly barbaric. Yet, contrary to the

situation in ancient Greece, these barbarians are now no longer that, but true Hellenes! Even more ironic is the fact that the Greeks in northern Greece have started to call themselves Macedonians. By doing this, they are trying to prove that this, until very recently forbidden name (the part of Macedonia in Greece, and the corresponding State Ministry, had until 1982 been officially called *Voria Elada*, northern Greece), belong only to the Greek culture. By presenting cultural achievements and artefacts from this part of Macedonia which in 1913 was annexed to Greece, as part of Greek culture, the Greeks are attempting to prove the rightful “ownership” of that territory. If created in such a way, this type of a state is known as a “historic state.” For example, the defeat of the Hellenes at Chaeronea (338 B.C.) by the Macedonians, has been portrayed as unifying of all of the Hellenes, even though in all Hellenic sources written by Greek historiographers, the treaty that brought peace is exclusively referred to, as the *koine eirene* (mutual peace). The terms of peace, dictated by the victor, Philip II, are cleverly camouflaged; but still clearly, reveal that despite the proclaimed freedom and autonomy, the true essence of the goal was subordination of the Greeks. What's more, the Greeks claimed that there were no antiquities in the territory of the Republic of Macedonia! As a response to this, in 2005 the Macedonian politicians decided to display original antique statues in front of the Government' building. Although, it was originally planned that they would remain for only two months, during which time, copies would have been made, they stayed there until the new building of the Archaeological Museum was inaugurated in 2014 – another irresponsible misuse of archaeological artefacts.

Apart from the Greek Pan-Hellenic theory other national myths in the Balkans have been created: the Albanian National Communism, from the era of Enver Hodza's, which is based on the old Pan-Illyrian theory, now limited to the Balkans and known as Balkan Pan-Illyrism; the Bulgarian Pan-Thracism; and the most recent *Macedonian Macedonism*, which is a reaction to the repeated denials of Macedonian identity and statehood. Only the Serbian national myth did not affect the creation of the new Macedonian national myth, because in 1996 Serbia recognized not only the Macedonian state and nation but also the continuity of the Macedonian state since 1944. The sole exception is the Serbian Orthodox Church which does not recognize the Macedonian church, reflecting the stance of the Greek Orthodox Church and Greek nationalism, and occasional dissonant tones from certain Serbian politicians.

The Albanian Pan-Illyrian and National-Communist myth became more prominent in Macedonia after the disintegration of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia. According to the Pan-Illyrian myth, Albanians are the direct successors of the Illyrians and everywhere the Albanians live now must be united with Albanian state. This myth was welcomed by the Albanian population in the westernmost part of the Macedonia which has been affected by gradual but consistent migrations since 17th century from Albania, and later from Kosovo. The change in the ethnic makeup of the area was heightened by the Islamization of the local Macedonian population by the Ottoman authority as well as the irresponsible demographic policy of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (President's Tito's acting as a godfather to the eighth child in a family). The nationalists of this new Albanian "majority" who recognize neither the state symbols nor the name, and demand a federal system, claim part of the country in which they already have more rights than any other minority anywhere in the world.

Equally, according to the Pan-Thracian myth, Bulgarians are the direct successors of the Thracians and that the territories situated east of the Vardar, settled by Peonian tribes (whose Thracian origin has not been proven), should be Bulgarian. The contemporary Bulgarian national myth denies the very existence of the Macedonian nation and language, using the argument that during the rule of Tsar Samuel the term Bulgaria referred to Macedonia as well, not attempting to explain this usage. The fact is that Samuel had appropriated the title and the constitutional tradition of the Bulgarian state for his own state with a seat in Macedonia and not in Bulgaria. The political term was not based on ethnic structure, and had been used for all territories under his rule, from the Adriatic to the Black Sea, from the Sava and the Danube rivers in the north, and to Larissa in the south. This is by no means the only example in Europe of appropriation of the state name for more than one nation, especially during medieval and until early modern times! The striking example is the German state in 10th century still called the Holy Roman Empire and its Germanic rulers were named as the Holy Roman Emperor. As well, the rulers of the Habsburg dynasty, considering themselves the heirs of the Roman Empire bore the titles of the Holy Roman Emperor, and the state was named the Holy Roman Empire, but that does not mean that they were Romans. The best-known example from the eastern part of ancient Roman Empire is that of the Eastern Roman Empire, called by the historians Byzantine Empire. That the term Bulgarians is not linked to an ethnic entity, is indicated by

the fact that the language of Sts. Cyril and Methodius was named Slavonic, not Bulgarian. In fact, prior to the creation of the Balkan states in the 19th century, the terms Greek and Bulgarian had neither ethnic nor political connotations. The term Bulgarian was used for all Slavs in the Ottoman Empire or as a common term for a peasant, because the Slavs lived mostly in villages, whilst the term *Greek* was used for the Orthodox Christians, until the begging of the 19th century. However, it is since the 18th century that written sources are starting to differentiate between Macedonia/Macedonians and Bulgaria/Bulgarians – up until the emergence of the Bulgarian “concern” for the liberation of Macedonia and the Bulgarian so-called “brotherly aid.” The most typical example of this “aid” is the so-called Kresna Uprising of 1878, which Bulgarian historians named it after the locality (centre of the uprising), in aim to avoid the name Macedonia. Namely, history of the Macedonian nation was written by the neighbours of Macedonians, because they did not yet have its own state and state institutions, and obviously no historians. However, the lead seal that survived, clearly bears the inscription “*makedonsko vostanie 1878*” (Macedonian uprising 1878) and the rules set by the Macedonian Uprising Committee constantly used the terms ‘Macedonian uprising,’ ‘Macedonian army’, and the ‘Liberation of the Macedonians’, clearly indicating that the uprising, as well as other subsequent “Bulgarian” uprisings, were organized by Macedonians and not by Bulgarians! Another point worth mentioning is that on all of the American immigration lists from the beginning of the 20th century, the barely literate emigrants from all parts of Macedonia declared themselves as Macedonians, not Bulgarians. This is another proof against the assertion that the Macedonian nation was created by a decree of Josip Broz Tito after the Second World War or by a decree of the Comintern (The Communist International, known also as the Third International (1919–1943) in 1934. In effect, the Comintern merely accepted the reality of the existence of the Macedonian nation.

Finally, on the other side, the past is appropriate in order to create and reinforce a more unified identity. The Pan-Hellenic interpretation of human history teaches us that Greece is the cradle of the entire European civilization. From the Phoenician alphabet to the Macedonian phalanx and the defeat of their biggest enemy, the Macedonians, everything, is apparently a Hellenic achievement – even though ancient Greeks clearly separated the Macedonians from the Hellenes. Wherever there were Hellenic traces of any kind, be they are in the form of commerce, cultural influ-

ence, and similar, is claimed as Hellenic territory regardless of the population that had been living there for centuries.

When nationalism is on the rise, assimilation, carried out by the most prosperous and strongest state, is being justified by national myths using common elements and reducing differences for this purpose. Since the creation of the Modern Greek state, part of the Albanian, Macedonian and Turkish population in Greece had been repeatedly banished, either by violence or under the guise of voluntary population exchange. The huge exchange was done with the Bulgarians in 1919, with the Turks in 1923 (Lausanne agreement). Another part of Macedonian population has been assimilated by using more drastic and abusive methods, starting with the prohibition of the use of their native spoken tongue, than financial fines for each word spoken in the Macedonian language; Hellenization of Macedonian people's personal and family names and replacement of the local toponyms by Greek law adopted on November 21, 1926, only applied to the part of Macedonia currently in Greece, but not to the rest of Greece, e.g. Peloponnesus, where Slavic toponyms can still be found today. Luckily, history cannot be obliterated by law. This is why the Greeks today still call the wind that blows over the Vardar valley, *Vardariotis* (the river Vardar is called today by the Greeks Axios, using its ancient name) which on other hand, proves that although the implementation of Greek law and brutal renaming, the traces of the Slavic Macedonians are still present today. This process culminated during the Civil War (1946–1949), when the British, as the Greek allies, napalmed villages in that part of Macedonia, causing the civilian population to flee. This was the first time that napalm bombs had been used in modern warfare. Together with the government armed forces, the Communist Party of Greece, the only one to recognize the Macedonians, organized a humanitarian action to evacuate the women and children. This was the largest humanitarian aid project undertaken by the International Red cross and the Red Crescent after the Second World War. These children, who to this day are referred to as *Deca Begalci* (Children Refugees) never returned home, and their exodus denotes the end of ethnic cleansing of the Macedonian ethnic territory in Greece, thus making the Macedonians a minority in their own country. Additionally, in 1982, the Greek government adopted a law prohibiting those who are not of Greek origin to return to their homelands which is now Greece. Thus, the process of ethnic cleansing and assimilation of the Macedonians has been achieved. Therefore, it is clear why today the Greek state strives with all its might to seal its actions, to negate the Macedonian

name and the existence of the Macedonian nation as a whole. These policies of the Greek state was made possible by the already well-known philhellenism of the Europeans - Greece is undeniably Europe's darling who is allowed to do anything he wants, starting with the denial of its minorities, the violation of International Organizations laws and abuse of its membership in them. For example, even though Greece has signed the Schengen Agreement, she did not issue Schengen visas to Macedonian citizens; what is more, it did not even recognize visas issued to Macedonians by other Schengen countries who had to specify on the visas they issue that they are not valid for entry in Greece. Although Greece signed the so-called Temporary Agreement with Republic of Macedonia, and has undertaken not to hamper Macedonia's membership in international organizations, it nevertheless managed to deter the admittance of the Republic of Macedonia in these bodies. Greece has been successful in getting the 'democratic' Europeans to blackmail Macedonia, starting with the Lisbon Declaration, adopted on June 22, 1992, which stipulated that Macedonia will be recognized only after it drops the name Macedonia from its official state name!?! Sadly, it did not stop at that. Other demands were imposed on the Macedonians from the very same European states that teach the Macedonians about democracy and the rule of law. The condition of eligibility for membership in the European Union and NATO, that requires Macedonia to come up with a name that will be a compromise for Macedonia as well as for Greece, imposed by them, clearly illustrates how European democrats relate to myths. The pressure of EU, NATO and USA ended by signing (June, 17th 2018) so called Prespa agreement by Macedonian government, installed by western powers, despite the desire and the will of Macedonians expressed by a referendum carry out on September 30th. The text of the Prespa agreement makes a mockery of all the international legal norms that guarantee individual and collective rights.

As a reaction to this treatment of Macedonia, the public opinion in the country regarding the name and identity issues imposed on the people, reached euphoric proportions, especially following Greece's blockade of Macedonia's bid to join NATO, and the issues became politicized in a very vulgar manner. Everyone has become an overnight expert on history of Ancient Macedonia, especially journalists, politicians, physicians, lawyers, etc. These pseudo - historians so-called turbo folk historians representing almost all professions, have proclaimed themselves "historians" producing a new national myth that will allegedly protect Macedonia's national name, state and nation. It has to be mentioned that, unfortunately,

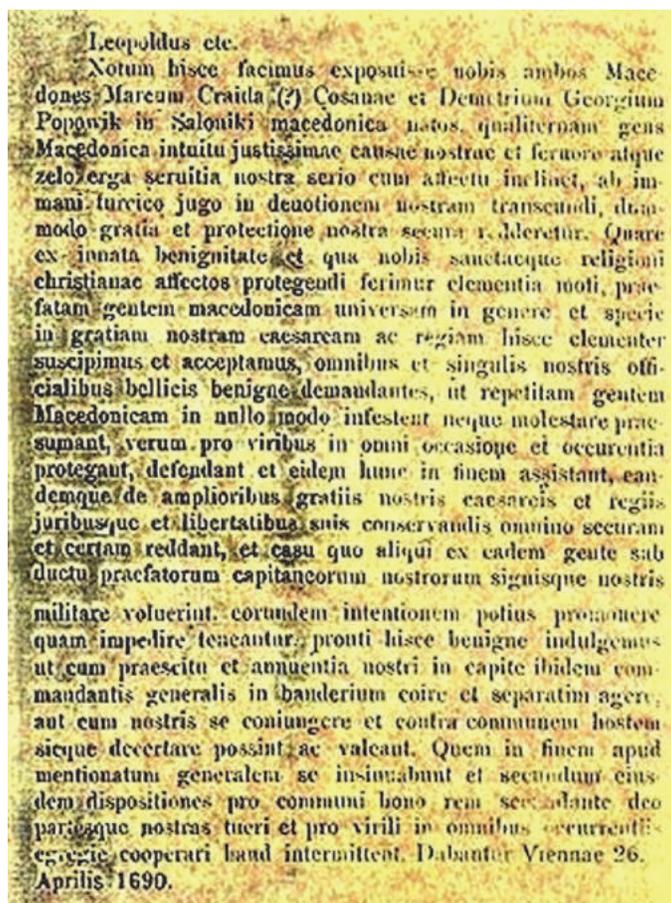
some scholars have also been taking part in this process, particularly historians and archaeologists who have left no stone unturned searching for “proofs” from the most distant past. The Macedonian government has granted unprecedented amounts of money for archaeological excavations and original ancient monuments are being displayed loudly everywhere, especially in front of official government buildings. Modern buildings are being renamed after prominent figures from antiquity and monuments to celebrate them are being erected. In this atmosphere of antiquity-mania, reactions from scholars have been few and far between and have mostly fallen on a deaf ear.

The modern Macedonian national myth is therefore an example of how historical myths can sometimes ‘inspire’ a new national myth as a response to the denial of national identity by the neighbours. Its goal is to preserve both, the national identity and the political state for which, having had it for over half a Century, within the Yugoslav federation, the Macedonians have to defend it all over again.

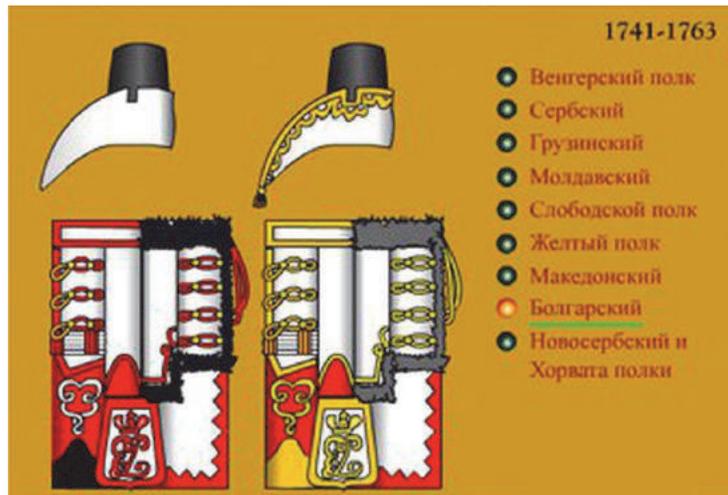
СОДРЖИНА

5	ВОВЕДЕН ЗБОР
7	ПРЕДГОВОР
11	МНОГУЗНАЧНОСТА НА ТЕРМИНОТ БУГАРИ (<i>BULGARI</i>) И ОД НЕГО ИЗВЕДЕНИТЕ БУГАРИНИ/БУГАРЕЛЦИ/БУГАРЦИ (<i>BULGARINI/BUL- GAREIS</i>)
23	МАКЕДОНЦИТЕ И МАКЕДОНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ ВО ПРВАТА СВЕТ- СКА ВОЈНА
55	НЕГИРАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И НАЦИОНАЛНИТЕ МИТОВИ ВО СОВРЕМЕНА ЕВРОПА
143	SUMMARY / RESUMÉ
159	ADDENDUM
165	ПОКАЗАТЕЛ
191	ИЛУСТРАЦИИ

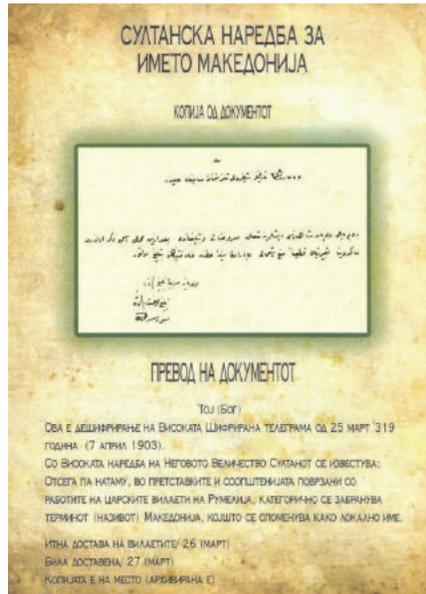
ИЛУСТРАЦИИ

1. Факсимил на писмото на Леополд I (Свет Римски Цар), од 26 април 1690 г.; The letter of Leopold I, (Holy Roman Emperor), dated April 26, 1690, Facsimile

2. Униформа на војниците во македонскиот и бугарскиот полк од 18 век
Uniform of the soldiers of the Macedonian and Bulgarian regiments
from the 18th century

3. Наредба - irade - на султанот Абдул Хамид II, од 7 април 1903 г.;
Order - irade - of Sultan Abdul Hamid II, dated April 7, 1903

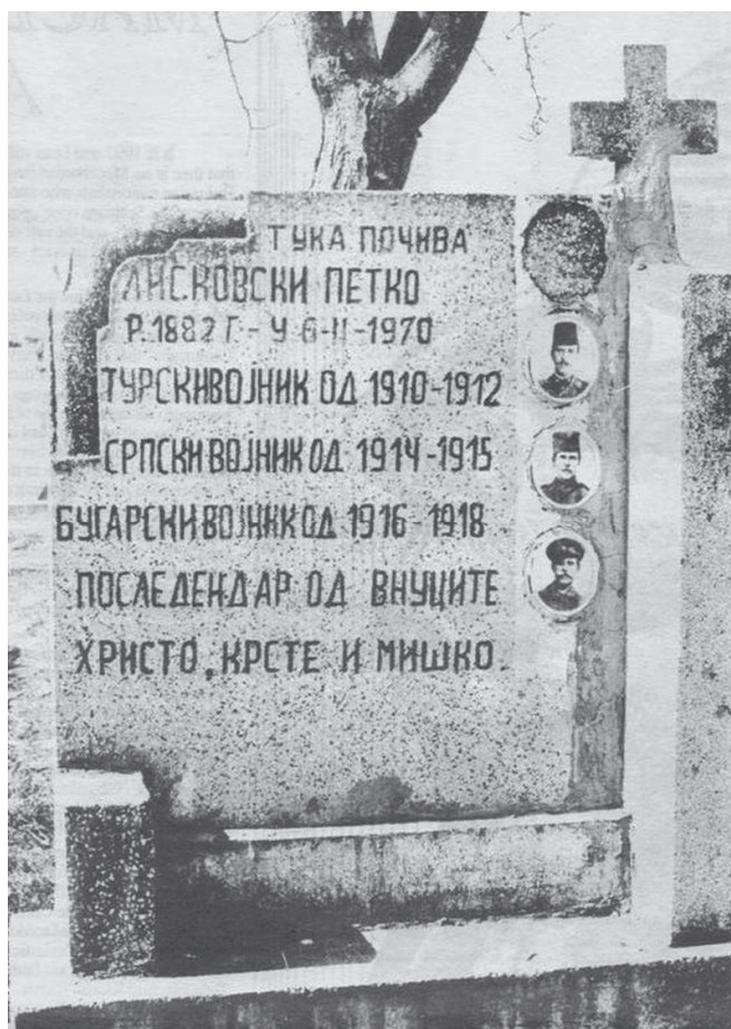
4. Плакат - покана за изложба - 100 години од Првата Светска војна;
Poster - Invitation to the exhibition on the centenary of the First World War

5. Споменик на бугарските воени гробишта од I-та светска војна во Ново Село, Струмичко / Monument at the Bulgarian military cemetery from the First World War in Novo Selo, Strumica region

6. Надгробен споменик на војници загинали за слобода на Македонија на мариовскиот фронт / Tombstone of the soldiers killed for the freedom of Macedonia on the Mariovo front

7. Надгробен споменик на војникот Петре Лисковски во с. Добрушево;
Tombstone of the soldier Petre Liskovski, village Dobruševo, Bitola region

8. Бугарска воена картичка упатена во Македонија; Bulgarian military card addressed to Macedonia

9. Австроунгарска, двојазична, воена картичка упатена во Македонија; Bilingual Austro - Hungarian, military card addressed to Macedonia

10. Австроунгарска воена картичка упатена во бугарска Македонија
 Austro-Hungarian Military Card addressed to Bulgarian Macedonia

11. Австро-унгарска воена картичка со адреса Бугарија и допишано име
 Македонија / Austro-Hungarian Military Card address to Bulgaria and with an
 additionally written name of Macedonia

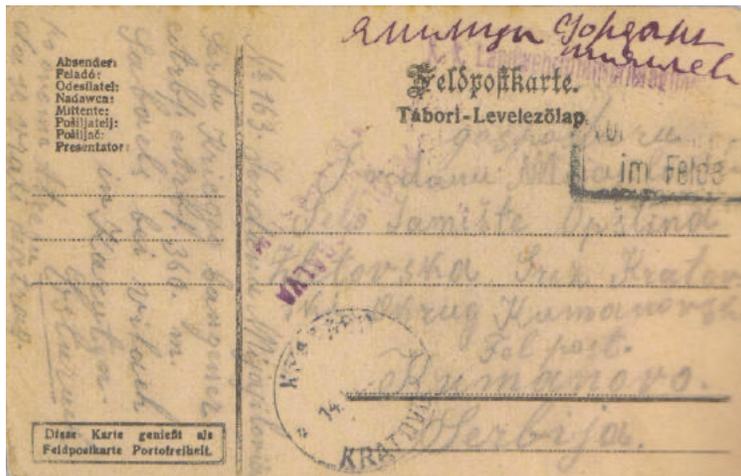
12. Бугарска воена картичка со адреса Нова Бугарија
Bulgarian military card with the address of New Bulgaria

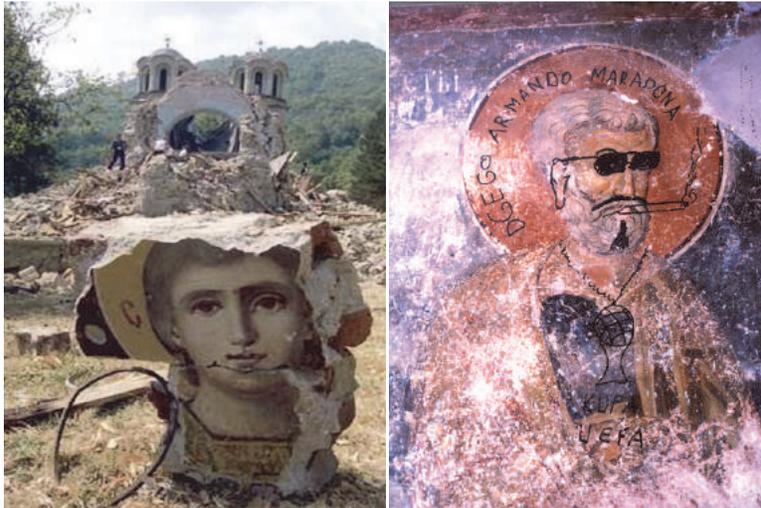
13. Бугарска воена картичка со две адреси *im Mazedonien* и Нова Бугарија;
Bulgarian military card with address *im Mazedonien*, and an additional name of New Bulgaria

14. Воена картичка упатена до Србијен; Military card with address Serbjen

15. Воена картичка упатена до Србија; Military card with address Serbija

16. Црквите во Лешок и Матејче осквернани од албанските терористи во 2001; Churches in Lešok and Matejče, desecrated by Albanian terrorists in 2001

17. Карта на голема Албанија;
A map of the great Albania

19. Надгробна плоча на Прилепчанка во градот Стилтон, САД;
A tombstone of the citizen of Prilep in the city of Steelton, USA

21. Споменици на Александар Македонски во Прилеп и Скопје;
Monuments to Alexander of Macedon in Prilep and Skopje

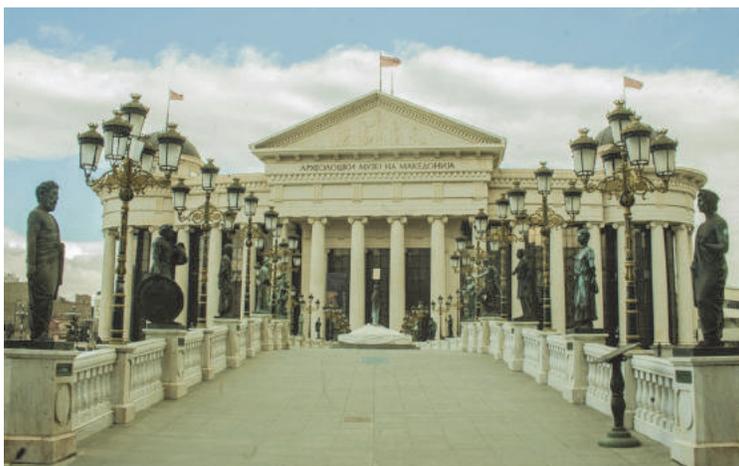
22. Споменици на Филип II на плоштадот Магнолија, Битола и во населбата Автокманда Скопје; Monument to Philip II on the square of Magnolia, Bitola and in the Avtokomanda Quarter of Skopje City

23. П. Кузман со оригинални антички скулптури пред зградата на владата на Р. Македонија; P. Kuzman and original antique sculptures in front of the government building of R. Macedonia

**24. Споменик на семејството на Филип II - Скопје;
Monument to the family of Philip II – Skopje**

**25. Мостот „Око“ и зградата на Археолошкиот Музеј во Скопје;
Bridge “Eye” and Archaeological Museum Building in Skopje**

**26. Нов изглед на зградата на Владата на Р. Македонија;
A new make-up of the government building, R. of Macedonia**

27. Панорамски изглед - плоштад Македонија – Скопје;
Panoramic view of the Macedonia square

28. Шенген виза за македонските граѓани;
Schengen visas for the citizens of Macedonia